International Secretariat
Alt-Moabit 96
10559 Berlin, Germany
Tel: +49 30 34 38 200
Fax: +49 30 34 70 39 12
ti@transparency.org
www.transparency.org

14 Οκτωβρίου 2020

Angela Merkel,
Καγκελάριο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

Charles Michel,
Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

David-Maria Sassoli,
Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Ursula von der Leyen,
Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Μέτρα για την προστασία του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2021-2027 και των κονδυλίων ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης Next Generation EU (NGEU) από τη διαφθορά και την απάτη

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να προβλέψουν και να θέσουν σε εφαρμογή επαρκείς μηχανισμούς με στόχο την αποτελεσματική προστασία του επόμενου γύρου των ευρωπαϊκών κονδυλίων και των δημόσιων συμβάσεων από κακοδιαχείριση, απάτη και διαφθορά. Καθώς οι εθνικοί ηγέτες και οι ηγέτες της ΕΕ πλησιάζουν προς την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (Multiannual Financial Framework) 2021-2027, οι υπογράφοντες 27 οργανισμοί σας προτρέπουν να αναλάβετε συγκεκριμένες δράσεις για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την εξάλειψη συστημάτων διαφθοράς που εκτρέπουν τους ευρωπαϊκούς πόρους – ιδιαίτερα εκείνους που στοχεύουν στην ανάκαμψη – στην χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων ή ιδιωτικών συμφερόντων.

Τα δίκτυα διαφθοράς θα στοχεύσουν στην αυξημένη και έκτακτη εισροή χρηματοοικονομικών πόρων που θα επενδύσουν τα 27 κράτη μέλη, ύψους σχεδόν 1,8 τρισεκατομμυρίων ευρώ (μέσω του MFF και του Next Generation EU). Επιπλέον, η ανάγκη οι πόροι αυτοί να διατεθούν το ταχύτερο δυνατό - κυρίως μέσα στα επόμενα τρία χρόνια - αυξάνει σημαντικά τους κινδύνους κακοδιαχείρισης, κατάχρησης και απάτης. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, δεδομένου ότι είναι το πρωταρχικό μέσο για την κατανομή και την επένδυση των ευρωπαϊκών κονδυλίων. Ο εν λόγω τομέας είναι επίσης ένας από εκείνους που μαστίζονται συχνότερα από διαφθορά και εκτιμάται ότι η Ε.Ε. και οι πολίτες της χάνουν περίπου 5 δισεκατομμύρια

ευρώ ετησίως από τη σύναψη και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων που υπόκεινται σε φαινόμενα διαφθοράς[1].

Ακόμη και πριν από την κρίση που προκάλεσε η πανδημία COVID-19, η ΕΕ δεν ήταν απαλλαγμένη από την απάτη και τη διαφθορά, όπως έχουν τεκμηριώσει διάφορα όργανα εποπτείας και ανεξάρτητοι οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και της Διεθνούς Διαφάνειας. Για παράδειγμα, τα τελευταία πέντε χρόνια (2015-2019) η OLAF ανέφερε 3.431 δόλιες παρατυπίες που σχετίζονται με δαπάνες των ευρωπαϊκών ταμείων και αφορούν περίπου 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ[2]. Πιστεύουμε ότι ο μηχανισμός του κράτους δικαίου είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ενός υγιούς και συνεκτικού θεσμικού περιβάλλοντος που υποστηρίζει τη νομιμότητα και τη δημοκρατία σε όλους τους τομείς. Επιπλέον, απαιτούνται έγκαιρα, ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά μέτρα για τη διαφύλαξη των κεφαλαίων και των επενδύσεων της ΕΕ.

Παράλληλα με τον μηχανισμό του κράτους δικαίου, θα πρέπει να υπάρχουν εποπτικοί μηχανισμοί που να βασίζονται σε ανοικτά δεδομένα και συμμετοχικότητα. Ενώ υπάρχει ένα σύνολο εθνικών και κοινοτικών θεσμικών οργάνων και διαδικασιών για την πρόληψη και τη διερεύνηση της απάτης και της διαφθοράς στη χρήση δημόσιων πόρων, το έργο τους δεν αρκεί και πολλές σχετικές περιπτώσεις δεν εντοπίζονται. Η τελευταία έκθεση[3] της OLAF σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ δείχνει ότι η αύξηση των δαπανών μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερο αριθμό δόλιων παρατυπιών. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης συνιστά, επίσης, ενίσχυση της διαφάνειας, καθώς και επέκταση της παρακολούθησης και του ελέγχου με στόχο την πρόληψη και τον εντοπισμό συστημάτων διαφθοράς.

Η ενεργοποίηση ευρύτερων καναλιών πρόσβασης και η εφαρμογή μέτρων για εξωτερική και ανεξάρτητη παρακολούθηση θα προωθήσει στρατηγικές και συντονισμένες δράσεις κατά των δικτύων διαφθοράς, ιδίως σε ευαίσθητους τομείς, όπως οι δημόσιες συμβάσεις. Οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, τα ερευνητικά κέντρα και οι πολίτες ενισχύουν το έργο των ευρωπαϊκών και εθνικών φορέων εποπτείας, παρέχοντας πολύτιμα στοιχεία για περισσότερες και στοχευμένες παρεμβάσεις τους.

Λαμβάνοντας υπόψη τον προβληματισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ και την ανάγκη αυξημένης λογοδοσίας έναντι των πολιτών, εντοπίσαμε ένα σύνολο δράσεων που αναμένουμε να αναληφθούν από τα μέλη του Συμβουλίου, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, για την ενίσχυση της προστασίας των δημόσιων πόρων:

---

[1] European Parliamentary Research Service, RAND Europe (2016). *The Cost of Non-Europe in the area of Organised Crime and Corruption*. Διαθέσιμο στον παρακάτω σύνδεσμο: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1483.html

[2] European Anti-Fraud Office (2020)**.** *31st Annual Report on the protection of the European Union's financial interests – Fight against fraud – 2019*. Διαθέσιμο στον παρακάτω σύνδεσμο: https://ec.europa.eu/anti-fraud/about-us/reports/communities-reports_en

[3] Ibid.

1. **Αυστηροποίηση των κανόνων και των κατευθυντήριων γραμμών για την αντιμετώπιση των κινδύνων απάτης και διαφθοράς στο νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (MFF), συμπεριλαμβανομένων και των κεφαλαίων ανάκαμψης.**

    α. Το **Συμβούλιο της ΕΕ** και το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** θα πρέπει να συμφωνήσουν σε έναν ενισχυμένο Κανονισμό Κοινών Διατάξεων (CPR) - ο οποίος καθορίζει κανόνες για τις δαπάνες και τον έλεγχο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου – ο οποίος θα προβλέπει αυξημένους ελέγχους κατά της διαφθοράς, καθώς και υποχρεώσεις για τήρηση και ενίσχυση της διαφάνειας με γνώμονα τη λογοδοσία.

    β. Στο πλαίσιο των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων τους, τα **κράτη-μέλη** και η **Επιτροπή** είναι σημαντικό να συμπεριλάβουν στρατηγικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την πρόληψη της απάτης κατά τη διαχείριση κοινοτικών πόρων. Μεγάλη έμφαση πρέπει να δοθεί στις δημόσιες συμβάσεις. Αυτές οι στρατηγικές είναι σημαντικό να συζητηθούν και να διαμορφωθούν σε ανοιχτή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.

    γ. Η **Επιτροπή** οφείλει να εντείνει τη διαδικασία αναθεώρησης για τα μέτρα ελέγχου που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που υποβάλλονται από τα κράτη-μέλη για πρόσβαση στα κονδύλια Next Generation EU (NGEU). Θα πρέπει, επίσης, να προτείνει πρόσθετα μέτρα εποπτείας για έργα υψηλής αξίας. Τα αποτελέσματα δημόσιων διαβουλεύσεων θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά, πριν εγκριθούν τα σχέδια.

    δ. Τα **κράτη-μέλη** που δεν έχουν ολοκληρώσει την ενσωμάτωση της Οδηγίας Ε.Ε. 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ (“PIF Directive”), η οποία θα έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί τον Ιούλιο του 2019, δεν θα πρέπει να είναι επιλέξιμα για κεφάλαια NGEU, ώσπου η διαδικασία ενσωμάτωσης ολοκληρωθεί και κοινοποιηθεί.

2. **Αύξηση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των κρίσιμων δεδομένων για την παρακολούθηση των κονδυλίων της ΕΕ προϋπολογισμός, δαπάνες, συμβάσεις και εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων μητρώων πραγματικών δικαιούχων.**

    α. Τα **κράτη- μέλη** και η **Επιτροπή** πρέπει να διαθέσουν κονδύλια για τη βελτίωση των κυβερνητικών πληροφοριακών συστημάτων παρακολούθησης των ευρωπαϊκών κονδυλίων, από το στάδιο του

προϋπολογισμού έως την απόδοση στον τελικό δικαιούχο ή τον αποδέκτη, αξιοποιώντας υπάρχουσες βέλτιστες πρακτικές[4] .

β. Τα **κράτη-μέλη** πρέπει να εφαρμόσουν πλήρως τις διατάξεις της Οδηγίας της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με στόχο την πρόληψη και τον εντοπισμό της ροής παράνομων κεφαλαίων και τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας ακριβών και επαληθεύσιμων πληροφοριών ως προς τους πραγματικούς δικαιούχους ("Anti-Money Laundering Direcitve").

γ. Τα **κράτη-μέλη** πρέπει να υιοθετήσουν πρότυπα δημοσίευσης ανοικτών δεδομένων που βελτιώνουν τη χρηστικότητα και τη συγκρισιμότητα των δημόσια διαθέσιμων πληροφοριών, και ιδίως το Πρότυπο Δεδομένων Ανοικτών Συμβάσεων (OCDS) και το Πρότυπο Δεδομένων Πραγματικών Δικαιούχων (BODS).

δ. Η **Επιτροπή** πρέπει να σταματήσει την εκταμίευση ευρωπαϊκών κονδυλίων σε Διαχειριστικές Αρχές που δεν ενημερώνουν και δεν δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, όπως προβλέπεται από τις Οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις.

3. Τα έργα και τα προγράμματα υψηλής αξίας που χρηματοδοτούνται με πόρους της ΕΕ πρέπει να προστατεύονται με πρόσθετους ανεξάρτητους και εξωτερικούς μηχανισμούς εποπτείας, καθώς ενέχουν αυξημένους κινδύνους διαφθοράς.

α. Τα **κράτη-μέλη** και η **Επιτροπή** πρέπει να εντοπίζουν επενδύσεις οι οποίες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο διαφθοράς, κατά τη διαμόρφωση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, και να καταστήσουν υποχρεωτική τη συμπερίληψη ανεξάρτητων και συμπληρωματικών μηχανισμών παρακολούθησης. Όσες αφορούν δημόσιες συμβάσεις πρέπει να τίθενται σε προτεραιότητα. Μεταξύ των εναλλακτικών επιλογών είναι οι διαβουλεύσεις για την ανοιχτή αγορά, τα Σύμφωνα Ακεραιότητας,[5], οι σκιώδεις κοινωνικοί έλεγχοι, τα τεχνολογικά εποπτικά εργαλεία.

[4] Για παράδειγμα, η πλατφόρμα OpenCoesione στην Ιταλία παρέχει πρόσβαση σε δεδομένα με δυνατότητα αναζήτησης για ταμεία και έργα που σχετίζονται με την εθνική πολιτική συνοχής. Διαθέσιμη στον παρακάτω σύνδεσμο:
https://opencoesione.gov.it/en/

[5] Το «Σύμφωνο Ακεραιότητας» είναι ένας μηχανισμός παρακολούθησης της εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων σε πραγματικό χρόνο. Δεσμεύει μια Αναθέτουσα Αρχή και τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς ενός δημόσιου διαγωνισμού (υποψήφιους αναδόχους) να συμμορφωθούν με βέλτιστες πρακτικές και διαδικασίες που διασφαλίζουν τη μέγιστη διαφάνεια. Ένας τρίτος φορέας, συνήθως μια οργάνωση ή ένας συνασπισμός φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών, παρακολουθεί τη διαδικασία και ενημερώνει έγκαιρα τους πολίτες και τις αρμόδιες αρχές για τα ευρήματά της, προτείνοντας προληπτικές ή διορθωτικές ενέργειες. Στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού

β. Η **Επιτροπή** θα πρέπει να συνεχίσει να πρωτοστατεί σε πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη και ενοποίηση καινοτόμων μηχανισμών και τεχνολογιών για την αποτελεσματική εποπτεία των ευρωπαϊκών κονδυλίων και την παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων, που θα βασίζονται στη συμμετοχή των πολιτών.

γ. Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της ΕΕ** και η **Επιτροπή** θα πρέπει να διαθέσουν επαρκείς πόρους στην νεοιδρυθείσα Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (European Public Prosecutor's Officer – "EPPO") για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών και συντονισμένων διεθνικών ερευνών για περιπτώσεις διαφθοράς και απάτης επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ.

Το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και το NextGeneration EU, καθώς και πρόσθετοι πόροι στους οποίους θα έχουν πρόσβαση τα κράτη-μέλη από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, πρέπει να διατεθούν για την χρηματοδότηση της προόδου και προς το κοινό όφελος. Δεν πρέπει να χρηματοδοτούν την πολιτική ή τις τσέπες των διεφθαρμένων. Σας παροτρύνουμε να παρουσιάσετε και να συμπεριλάβετε άμεσα διατάξεις για την προστασία των κοινών οικονομικών δεσμεύσεων της ΕΕ και κατ' επέκταση των προοπτικών μιας ισχυρής και ευημερούσας Ένωσης.

Η ΕΕ δεν μπορεί να δημιουργήσει μόνο ένα προηγούμενο οικονομικής ανάκαμψης. Θα πρέπει, επίσης, να αποτελέσει παγκοσμίως σημείο αναφοράς όσον αφορά στην ανοιχτή, συμμετοχική και αποτελεσματική εποπτεία, που προστατεύει τους δημόσιους πόρους από την απάτη και τη διαφθορά.

Υπογράφοντες:
ActionAid Ιταλία (IT)
Amapola Progetti (IT)
Institutul pentru Politici Publice (RO)
Romanian Academic Society (RO)
Διεθνής Διαφάνεια-Αυστρία
Διεθνής Διαφάνεια-Βέλγιο
Διεθνής Διαφάνεια-Βουλγαρία

Πλαισίου 2014-2020, τα «Σύμφωνα Ακεραιότητας» εφαρμόστηκαν για τη διαφύλαξη των ευρωπαϊκών πόρων σε 11 χώρες για 18 δημόσιες συμβάσεις, σε διάφορους τομείς, μέσω ενός προγράμματος που εφαρμόζεται πιλοτικά από τη Διεθνή Διαφάνεια και 15 εθνικούς εταίρους σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης της Ε.Ε. (DG Regional Policy) και χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε τους παρακάτω συνδέσμους:
https://www.transparency.org/integritypacts;
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/

Διεθνής Διαφάνεια-Τσεχία
Διεθνής Διαφάνεια-Δανία
Διεθνής Διαφάνεια-Εσθονία
Γραφείο Διασύνδεσης Διεθνούς Διαφάνειας στην Ε.Ε.
Διεθνής Διαφάνεια-Φινλανδία
Διεθνής Διαφάνεια-Γαλλία
Διεθνής Διαφάνεια-Γερμανία
Διεθνής Διαφάνεια-Ελλάς
Διεθνής Διαφάνεια-Ουγγαρία
Διεθνής Διαφάνεια-Ιρλανδία
Διεθνής Διαφάνεια-Ιταλία
Διεθνής Διαφάνεια-Λετονία
Διεθνής Διαφάνεια-Λιθουανία
Διεθνής Διαφάνεια-Ολλανδία
Transparency International Portugal – Transparência e Integridade, Associação Cívica (PT)
Διεθνής Διαφάνεια-Πορτογαλία
Διεθνής Διαφάνεια-Ρουμανία
Διεθνής Διαφάνεια-Σλοβακία
Διεθνής Διαφάνεια-Σλοβενία
Διεθνής Διαφάνεια-Ισπανία
Διεθνής Διαφάνεια-Σουηδία

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στη Γενική Γραμματεία της Διεθνούς Διαφάνειας στο Βερολίνο :

integritypacts@transparency.org.